

N:o 45.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående beviljande af ett kreditiv att under vissa förutsättningar användas till understöd åt personer, som innehaft anställning vid de kongl. teatrarne; gifven Stockholms slott den 11 maj 1888.

I anledning af Riksdagens uti underdånig skrifvelse denna dag anmälda beslut rörande de kongl. teatrarne vill Kongl. Maj:t, som låtit vid Riksdagens berörda beslut bero, härmed, under åberopande af bilagda protokoll öfver finansärenden, föreslå Riksdagen att under riksstatens sjunde hufvudtitel på extra stat för år 1889 anvisa och ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett kreditiv af 40,000 kronor, att, för den händelse teaterverksamheten å de kongl. teatrarnes lyriska scen under nästkommande spelår kommer att afbrytas eller bedrifvas på sådant sätt, att icke den nuvarande personalen i dess helhet dervid erhåller användning, efter Kongl. Maj:ts bepröfvande användas till understöd åt sådana vid teatrarne förut anställda personer, hvilka finnas deraf vara i behof.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF.

F. v. Essen.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1888.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre *Bildt*,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve *Ehrensward*,
 Statsråden: *Lovén*,
 friherre von Otter,
 von Krusenstjerna,
 Wennerberg,
 Bergström,
 friherre Palmstierna,
 friherre von Essen,
 Lönegren.

Med erinran om de beslut, Riksdagen enligt underdånig skrifvelse af denna dag fattat rörande de kongl. teatrarne, och hvarvid Kongl. Maj:t enligt beslut samma dag låtit bero, anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre von Essen i underdånighet:

»Riksdagen synes hafva förutsatt, att äfven med de minskade tillgångar, som enligt Riksdagens berörda beslut komme att stå till Kongl. Maj:ts förfogande, en fortsatt verksamhet å de kongl. teatrarne skulle på ett eller annat sätt kunna anordnas. Om sådant kan blifva möjligt, lärer, hvad beträffar den stora teatern, i första rummet komma att bero deraf, huruvida vid den förnyade undersökning, som torde få härom anställas, de bristfälligheter i teaterbyggnaden och dess inredning, hvilka omförmäls i det vid Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen den 17 nästlidne april fogade statsrådsprotokoll, kunna tillåta teaterns fortsatta begagnande utan allt för stort äfventyr för de teaterbesökande och de å teatern uppträdande. Men äfven om en dylik undersökning skulle utfalla så, att Kongl. Maj:t funne sig kunna medgifva, att teatern finge i sitt nuvarande skick under ytterligare någon

tid upplåtas till bedrivande af teaterverksamhet, är det i alla händelser ovisst, om genom tillitande af den enskilda företagsamheten, hvartill Riksdagen hänvisat, en fortsatt verksamhet å de kongl. teatrarne kan bringas till stånd. Vål kan det antagas, att den dramatiska teatern skall till enskilda kunna upplåtas på sådana vilkor, att den icke kommer att kräfva något tillskott, och möjligen kan lemna teaterkassan någon behållning; men svårligen lär det kunna påräknas, att någon eller några enskilda skola finnas villiga att öfvertaga den med stora omkostnader förbundna lyriska teaterverksamheten utan andra bidrag, än som efter Riksdagens nu fattade beslut blefve att tillgå. Då jag således håller det antagligt, att i följd af Riksdagens beslut verksamheten å den lyriska scenen kommer att afbrytas, eller åtminstone, om anordningar skulle kunna träffas för dess uppehållande, bedrivnas under sådana förändrade förhållanden, att icke hela den nuvarande personalen kan dervid finna användning, har jag funnit det vara min pligt att till behjertande framhålla de svåra följder, ett sådant afbrott eller en sådan förändring i teaterverksamheten måste medföra för åtskilliga vid teatern nu anställda personer, hvilka derigenom skulle beröfvas sin bergning.

Hvad härvid beträffar den lyriska scenens orkester, är jag i tillfälle meddela, att Hans Maj:t Konungen förklarar sig, för den händelse erforderligt statsanslag åt de kongl. teatrarne icke blefve af Riksdagen beviljadt och i följd häraf den lyriska scenens verksamhet komme att afbrytas, vilja under nästkommande spelår låta från sin enskilda kassa utbetala samma belopp, som de kongl. teatrarne hittills derifrån åtnjutit, eller 60,000 kronor, att användas dels till betalning af de löner, fyra vid teatrarne för lifstiden anställda sujetter ega att uppbära med tillsammans 9,400 kronor, dels till ett värdigt upprätthållande af den nuvarande lyriska scenens orkester och såsom fyllnadssumma i de inkomster, som genom densammas egen verksamhet kunde förvärfvas, allt under förbehåll att den kongl. logen jemte dertill hörande rum i operahuset fortfarande ställes till Hans Maj:ts fria disposition utan särskild afgift. Då, äfven om det skulle finnas med våda förenadt att fortfarande begagna teatern för scenisk verksamhet, någon större betänklighet icke bör möta för att derstädes gifva konserter, och det belopp, som utöfver Hans Maj:t Konungens bidrag erfordras för orkesterens aflönande, torde på sådant sätt kunna intjenas, synes genom Hans Maj:ts berörda utfästelse vara tills vidare tillfredsställande sörjdt för orkesterpersonalen.

Aterstår den lyriska scenens aktörs-, kör- och balettpersonal äfvensom de i öfrigt för teaterverksamhetens bedrivande å nämnda scen och för förvaltningen anställda personer. Af denna personal skulle utan tvifvel många genom teaterverksamhetens afbrytande eller förändrade anordning, i följd af svårigheten att vinna en ny anställning, som kunde bereda dem uppe-

hälle, bringas i en synnerligen bekymmersam belägenhet. Det synes mig nödvändigt, att staten här i någon mån träder emellan för att hindra en nöd, som icke är sjelfförvållad, utan föranledd deraf att en hittills med statsmedel uppehållen verksamhet upphör eller öfverlemnas i enskilda händer. Att Riksdagen icke skall finnas obenägen att tillmötesgå de billiga anspråk, som kunna i sådant afseende framställas, vågar jag så mycket hellre förut-sätta, som år 1883, då fråga förelåg om den dramatiska teaterns försäljning, Riksdagen ansåg nödigt lemna ett års rådrum med en dylik åtgärd, i betraktande af de stora svårigheter, som den dramatiska scenens omedelbara indragning skulle medfört för de vid denna scen anställda artisterna, och obilligheten att plötsligt afskeda dessa, utan att de egt tillfälle att för en sådan eventualitet träffa förberedelser.

Beloppet af de understöd, som i nu af mig antydt hänseende kunna blifva erforderliga, kan naturligen icke på förhand med någon grad af visshet beräknas, då härför påkallas en pröfning i hvarje särskildt fall; och den korta tid som förflutit, sedan Riksdagens beslut om de kongl. teatrarne fattades, har icke heller medgifvit att verkställa en fullständigare utredning i ämnet. För att approximativt kunna angifva det behöfliga beloppet, har jag emellertid från direktionen öfver de kongl. teatrarne inhemtat upplysningar, med ledning hvaraf jag anser de understöd, som under angifna förutsättningar billigtvis böra ifrågakomma, kunna begränsas inom en summa af 40,000 kronor. De af mig beräknade beloppen äro då afsedda att utgöra ett understöd endast för en gång med ändamål att för understödstagarne lindra näringsbekymren under den närmaste tiden efter upphörandet af deras anställning vid teatern; men jag anser mig böra här erinra, att bland personerna i fråga ett mindre antal finnes, för hvilka, med afseende å deras ålder och vid teatern tillbragta tjänstetid samt ställning i öfrigt, Riksdagens offervillighet torde ytterligare få tagas i anspråk, derest det förutsatta afbrottet i teaterns verksamhet skulle blifva af längre varaktighet, eller teaterrörelsen framgent komma att drivas för enskildes räkning.

Då de kongl. teatrarne hyresinkomster enligt Riksdagens beslut äro afsedda att, derest teatrarne upplåtas till begagnande af enskilde, få af dessa disponeras, och, i händelse teaterverksamheten kommer att afbrytas torde, åtminstone i det väsentliga, blifva behöfliga för att betäcka sådana utgifter för förvaltningen och vården af teatrarne fasta och lösa egendom, hvilka äfven efter ett sådant afbrott blifva oundvikliga, lärer för bestridande af de omnämnda understödsbeloppen ett särskildt anslag få hos Riksdagen begäras, hvilket, med afseende å den ifrågavarande utgiftens beskaffenhet och svårigheten att på förhand beräkna dess belopp, lämpligen torde böra gifvas form af ett till Kongl. Maj:ts förfogande stäldt kreditiv.

Jag hemställer alltså i underdånighet, att Kongl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att under sjunde hufvudtiteln på extra stat för år 1889 anvisa och ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett kreditiv af 40,000 kronor, att, för den händelse teaterverksamheten å de kongl. teatrarne lyriska scen under nästkommande spelår kommer att afbrytas eller bedrifvas på sådant sätt, att icke den nuvarande personalen i dess helhet dervid erhåller användning, efter Kongl. Maj:ts bepröfvande användas till understöd åt sådana vid teatrarne förut anställda personer, hvilka finnas deraf vara i behof;

lärande, i händelse af Riksdagens bifall härtill, under innevarande år erforderliga understödsbelopp kunna förskjutas af tillgängliga medel, emot ersättning af det beviljade kreditivet.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda yttrat och hemställt, deruti statsrådets öfrige ledamöter instämde, behagade Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten gilla och bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Hugo Malm.